

GAZETA LWOWSKA

PRENUMERATA:

MIEJSCOWA miesięcznie: bez dostawy do domu 4-80 — z dostawą 5-30 — ZAMIEJSCOWA miesięcznie z przesyłką pocztową 5-30 — ZAGRANICĄ 7-00 zł.
P. K. O. 141.690.

WYCHODZI CODZIENNIE O GODZINIE 3-ej POPOŁUDNIU Z WYJĄTKIEM DNI POŚWIĄTECZNYCH

Cena numeru 20 gr.

Biura Redakcji i Administracji: ul. Karmelicka 2
Telefon Redakcji 21-18, Administracji 21-17
Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11 do 12
Listy należy frankować. — Reklamacje otwarte wolne od opłaty

Losy dyktatur.

Wielu powierzchownych i pobieżnych obserwatorów skłonnych jest do wyciągania pośpiesznych uogólnień z tego, co chwilowo dzieje się na arenie politycznej świata. Ludzie tacy niejednokrotnie nie czekają na wyniki poszczególnych eksperymentów i zalecają dane lekarstwo polityczne czy społeczne zanim jeszcze na organizmie społeczeństwa okaże się jego znaczenie i wartość. Popularne w ten sposób stały się frazesy o przeżyciu się i upadku demokracji i parlamentaryzmu i o wyrugowaniu ich przez dyktaturę jednostek, czy grup. Potem gdy dany eksperyment okaże się nieskutecznym, nerwowi obserwatorzy wielbić będą i zalecać inne, równie, jak tamte, niesprawdzone. A przecież lepiej jest pohamować nerwy, wyczekać końca danych procesów i doświadczeń i pamiętać o tem, że wypróbowane w dziejach formy ustroju dają w każdym razie pewniejszą gwarancję i dogodniejszą platformę spokojnego rozwoju państwowego i społecznego, niż ryzykowne eksperymenty, zależne od nielicznych w stosunku do całości społeczeństwa grup lub jednostek.

Zwykło się przytaczać Włochy, jako przykład sprawnego funkcjonowania ustroju dyktatorskiego. Zwolennicy i naśladowcy tego systemu powołują się na rezultaty które osiągnął Mussolini w czasie swoich pięciu letnich rządów. Wybory ostatnie do parlamentu włoskiego, o których pisaliśmy, mają dla nich znaczenie plebiscytu, na mocy którego twierdzą, że naród włoski, aprobując z zapalem dyktaturę faszystów i jego wodza. Zapominają jednak o tem, że dyktatura w rodzaju włoskiej jest czemś jednorazowym, bezwzględnie związanym z osobą dyktatora, a więc i z wszystkimi przypadkami, którym może ulec życie jednostki, i z terenem, na którym rozgrywa się jej działalność. Mussolini jest jednostką o talencie może nawet bliskim genialności, obejmuje on najważniejsze zagadnienia współczesnego życia i usiłuje wtłoczyć ich rozwój w swoją stalową i poczuciem swej misji w zakreszone przez siebie ramy. Co będzie, gdy go zabraknie, oto pytanie, w którym mieści się ryzyko faszystowskiego eksperymentu.

Mniejszy naśladowca większego nauczyciela, dyktator hiszpański Primo de Rivera, doświadcza tych niebezpieczeństw już na własnej skórze. Lekarstwo, przeniesione na grunt inny, stosunkowo nawet bliski, nie okazało się skutecznym. Primo de Rivera próbował złamać swoich przeciwników przy pomocy ostrych represyj, teraz zaś cofa się i zapowiada możliwość swego ustąpienia. Nie wchodząc w to, czy zapowiedź ta jest szczerą, trzeba stwierdzić, że dyktatura hiszpańska chwyciła się i że losy jej, według opinii obserwatorów bezstronnych z rozmaitych narodów, bardzo są niepewne.

Dyktatorski system bolszewicki przypomina również okręt, który lawiruje po wzburzonym morzu między skalistymi ścianami. Morzem tem niepewnym i zwodniczym są masy chłopstwa, znoszącego komu-

Przed rekonstrukcją gabinetu. Ostateczna decyzja jeszcze nie zapadła.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 4 kwietnia. P. Prezydent Rzplitej, który początkowo zamierzał powrócić w dniu dzisiejszym do Spawy, postanowił ze względu na sytuację przesileniową, pozostać jeszcze w Warszawie. W kołach politycznych wysuwają się wnioski, że decyzja co do zmiany gabinetu jeszcze nie zapadła, należy jej jednak oczekiwać w najbliższych godzinach.

Koncern finansowy Harrimana złożył ofertę na wykonanie planu elektryfikacji Polski.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 4 kwietnia. Koncern finansowy Harrimana zgłosił w Ministerstwie Robót Publicznych ofertę na wykonanie planu elektryfikacji Polski. Oferta obejmuje inwestycje wartości 20 miljn. dolarów. Przedstawiciele koncernu przybywają wkrótce do Warszawy.

Niespodziewana dymisja gabinetu ks. Seipla.

Wiedeń, 3 kwietnia. (PAT.) Gabinet ks. Seipla podał się dziś popołudniu do dymisji, którą prezydent Miklas przyjął, powierzając ustępującemu kanclerzowi i ministrom tymczasowe sprawowanie agend.

Na posiedzeniu rady ministrów złożył kanclerz Seipel oświadczenie, w którym motywował swoje ustąpienie. Między innymi kanclerz przyznał, że kilka spraw ważnych dla życia politycznego i gospodarczego Austrii nie zostało załatwionych, jak np. ustawy o lokatorach, aczkolwiek przeciwnictwa w tej sprawie nie są nie do przezwyciężenia. To samo dotyczy reformy sądownictwa i stosunków z poszczególnymi krajami związkowymi. W dziedzinie polityki zagranicznej — zaznaczył kanclerz — wszystkie stronictwa są zgodne w tem, że należy uprawiać politykę realną i że najlepiej pracuje się dla przyszłości, unikając jednostronnego wiązania się w jakimkolwiek kierunku. Rokowania w sprawie pożyczki inwestycyjnej znajdują się na dobrej drodze. Przez intensywną politykę gospodarczą wewnątrz państwa uzyskała polityka handlowa i celna ciągłość, której brakowało nieco wskutek tarć wewnętrznych. W wyzyskiwaniu tych możliwości stały na przeszkodzie tarca wewnętrzne, niesłusznie kładzione na karb obecnego rządu. Przez nieustanną agitację nagromadzono dużo nienawiści, nietylko

przeciwko osobie kanclerza, lecz także bez żadnego uzasadnienia przeciwko jego stanowi i przeciwko Kościółowi. Aby odebrać argumenty tym, którzy uważają jego osobę za przeszkodę w rzeczowej pracy, zdecydował się kanclerz ustąpić, aby pozostawić stronictwom możliwość pracy na rzecz państwa w inny sposób.

Po tem oświadczeniu wicekanclerz Hartleb postawił wniosek, by wszyscy ministrowie również ustąpili, ponieważ powody, przytoczone przez kanclerza dotyczą całego rządu. Po tej uchwale wręczył kanclerz Seipl dymisję całego gabinetu prezydentowi Miklasowi.

W kołach politycznych decyzja kanclerza była niespodzianką. Powszechnie sądzą, że dymisja gabinetu wyszła z inicjatywy osobistej kanclerza i że rzeczowych powodów obenie nie było.

Wiedeń, 3 kwietnia. (PAT.) Dymisja kanclerza Seipla była dla wszystkich niespodzianką. Jako jeden z powodów wymienia się tarcia w łonie większości w sprawach handlowo-politycznych. Pogłoski o koalicji między partją chrześcijańską a socjaldemokratyczną uważane są za nader prawdopodobne. Nowy gabinet będzie kontynuował politykę ks. Seipla. Z pośród następców ks. Seipla wymienia się także b. ministra Heinla.

I gabinet jugosłowiański ustępuje.

Wiedeń, 3 kwietnia. (PAT.) Dzienniki donoszą z Białogrodu: Słychać, że zanoszą się na daleko idącą rekonstrukcją rządu, która odnosić się będzie w pierwszym rzędzie do min. komunikacji. Decyzja w tym względzie zapa-

nie, lecz nie zasymilowanego przez ten system, który nieprzejrzany masom włościańskim musi czynić ustawiczne ustępstwa i nawet po krótkotrwałych próbach wprowadzenia ostrzejszego kursu w stosunku do wsi musi się cofać, albowiem ostre metody doprowadzają do głodu i nędzy, które dają się odczuwać przede wszystkim ludności robotniczej po miastach. Sternicy okrętu kierują to na prawo, to na lewo, czynią ustawiczne eksperymenty i niepewni są rezultatu ostatecznego tembardziej, że przeciwnictwa wśród załogi komunistycznej pogłębiają się ustawicznie, trockiści po stronie lewej nie dają się ugiać, a i na prawem skrzy-

nie po powrocie min. Marinkowicza z Davos.

Białogrod, 3 kwietnia. (PAT.) Król przyjął dymisję ministrów Krulja i Alanpovica.

dle podnoszą się corazto częstsze i mocniejsze głosy opozycji.

Krytycy demokracji i zwolennicy dyktatury powtarzają w kółko, że demokracja i parlamentaryzm przeżyły się w sposób definitywny. Tymczasem cóż widzimy? Oto kraje, rządzone w sposób demokratyczny i parlamentarny, przechodzą przez wstrząśnienia okresu powojennego w sposób możliwie łagodny i bezpieczny, gdy państwa, rządzone po dyktatorsku, wstrząsane są wewnętrznymi konwulsjami i zgoła nie mają miny pacjentów, którym modne według niektórych lekarstwo wyszło na zdrowie.

POSIEDZENIE RADY MINISTRÓW.

Warszawa, 3 kwietnia. (PAT.) Dziś o godz. 5 popł. odbyło się pod przewodnictwem Ministra Spraw Wewnętrznych gen. Składkowskiego, zastępcy Premiera Bartla posiedzenie Rady Ministrów, na którym załatwiono kilka spraw bieżących.

TRYBUNAŁ STANU ZBIERA SIĘ 5 B. M.

Warszawa, 3 kwietnia. (A. W.). Prezes Sądu Najwyższego Supiński, przewodniczący Trybunału Stanu, zwołał na piątek 5 b. m. pierwsze posiedzenie członków tego Trybunału, celem ich zaprzysiężenia. Po fakcie zaprzysiężenia, Trybunał podejmie śledztwo pierwiastkowe w sprawie oskarżenia b. Ministra Czechowicza. Według ustawy o Trybunale Stanu, posłowie popierający oskarżenie, mają możliwość zapoznawania się z rozwojem śledztwa pierwiastkowego.

ROZBICIE ROKOWAŃ O DOSTAWĘ ŻELAZA DLA ROSJI.

Warszawa, 4 kwietnia. (A. W.). »Kurier Czerwony« donosi z Katowic, że bawiła tam ostatnio delegacja Wnieosztorgu sowieckiego, która prowadziła rokowania z Hutą Bismarcka w sprawie dostawy większych ilości materiałów kolejowych, rur, części składowych mostów i t. p. Rokowania uległy rozbiciu, ponieważ delegacja stawiała warunki niemożliwe do przyjęcia, domagając się bardzo dogodnych warunków płatniczych oraz długoterminowych kredytów.

SPRAWA RED. DĘBICKIEGO.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 4 kwietnia. Zarząd Syndykatów Dziennikarzy Polskich omawiał wczoraj na nadzwyczajnym posiedzeniu sprawę formy wypowiedzenia pracy przez firmę Gebethner i Wolff redaktorowi naczelnemu »Tygodnika Ilustrowanego«, Zdzisławowi Dębickiemu, któremu po 30-letniej stałej współpracy w tem piśmie i po 17 latach pracy na stanowisku naczelnego redaktora, wypowiedziano umowę na 3 miesiące. Zarząd postanowił jednomyślnie wystosować do p. Dębickiego pismo z wyrazami solidarności koleżeńskiej i wszczać dalsze wspólne kroki.

AFERA POBOROWA W ŁODZI.

Warszawa, 4 kwietnia. (A. W.). »Kurier Czerwony« donosi z Łodzi, że w związku z aferą poborową w Łodzi, po aresztowaniu 3 wybitnych prze mysłowców łódzkich i 3 lekarzy wojskowych, władze śledcze poleciły uwięzić syna wielkiego przemysłowca łódzkiego, Tadeusza Steigerta. Aresztowanie to wywołało w Łodzi ogromne poruszenie.

BURMISTRZ ZBRODNIARZEM.

Berlin, 4 kwietnia. (AW). Ustawiczne włamania rabunkowe i pożary w ratuszu miasteczka Westeregen, skłoniły policję do energicznych poszukiwań. W rezultacie okazało się, że zbrodniarzem jest sam burmistrz tego miasteczka Kötze, który przyznał się do tego, iż trzykrotnie włamał się w celach rabunkowych do ubikacji ratuszowej, mieszczącej kasę i zabrał znaczniejszą ilość gotówki.

Ciężki stan budżetów miejskich.

Sprawa finansów miejskich domaga się u nas bezwarunkowo poprawy. Nie ulega bowiem żadnej wątpliwości, że o ile poszczególne miasta nie posiada większego własnego majątku, nie jest ono w stanie przy pomocy normalnych wpływów osiągnąć równowagi budżetowej.

Na ten stan rzeczy złożył się szereg okoliczności. Skarbowość gmin miejskich opiera się na ustawie z 11/8 1923 »o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych«, która przewidywało szereg źródeł dochodowych na pokrycie potrzeb miejskich. Od tego jednak czasu sytuacja zmieniła się w poważnym stopniu na niekorzyść miast. Przedewszystkiem umniejszone zostały liczne źródła dochodowe. I tak ustawa z r. 1925 »o środkach zapewnienia równowagi budżetowej« zmniejszyła o 50% udział związków komunalnych w podatku dochodowym a nadto pozbawiła gminy 50%-owego zasilku skarbowego na budowę gmachów szkolnych. Dodatek komunalny od podatku od spirytusu został zastąpiony stałą opłatą mniejszą, o połowę zmniejszoną została stawka opłaty aljenacyjnej, zmniejszone są stawki podatku od ładunków, samoistny podatek od lokali został zastąpiony udziałem samorządów w tym podatku.

Natomiast w szalonym tempie następował wzrost wydatków. Ziożyły się na to względy natury ogólnej, wynikające z wzrostu gospodarki miejskiej; zwiększenia uposażenia pracowników oraz wzrostu wydatków rzeczowych. Najbardziej jednak dały się samorządom we znaki liczne obowiązki nałożone na samorzady całym mnóstwem nowych ustaw i rozporządzeń. Dość wspomnieć, że już po wyjściu owej ustawy »o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych« ukazało się kilkadziesiąt ustaw, domagających się od gmin spełnienia ważnych zadań kosztem znaczących nakładów pieniężnych bez wskazania źródeł ich pokrycia. Wymienimy tu jedynie kilka, zatem ustawę nakładającą na gminy obowiązek opieki nad obywatelami nie posiadającymi środków utrzymania, ustawę o budowie publicznych szkół powszechnych, o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju, ustawę nakładającą na gminy obowiązek pokrywania kosztów szczepienia ospy, ustawę o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich mieszkańców w szpitalach publicznych, o wykonywaniu ogólnego nadzoru weterynaryjnego, o nadzorze nad artykułami

KLĘSKA POWSTAŃCÓW W MEKSYKU.

Meksyk, 4 kwietnia. (PAT.). Oddziały kawalerji rządowej po rozbiciu w dwudniowej bitwie pod Jimenez wojsk powstańczych, prowadziły pościg za cofającymi się oddziałami powstańcami, dogoniły je w miejscowości znajdującej się 11 mil na północ od Jimenez i stoczyły z nimi nową zwycięską walkę. Zdaniem Alwezana, dowódcy wojsk rządowych, biorących udział w tej akcji, powstańcy ponieśli ogromne straty, obliczone na 2.000 zabitych i wziętych do niewoli.

REKORD SZYBKOŚCI POCIĄGU POSP.

Paryż, 4 kwietnia. (PAT.). Przy dokonywanych w ostatnich dniach próbach biegu pociągu pospiesznego na linii Paryż-Cherbourg, pociąg ten przebył dystans w 3 godzinach 18 minutach, osiągając przeciętną szybkość 115 kilometrów na godzinę. W niektórych miejscach szybkość biegu pociągu dochodziła do 150 kilometrów na godzinę.

żywności, o prawie budowlanem, o zaopatrywaniu ludności w wodę, o zwalczaniu jaglicy, o postępowaniu administracyjnym i długi, długi szereg innych. Stwierdzić przy tem należy, że nowe obciążenie samorządów spowodowało zwiększenie budżetów miast przeciętnie o 40%.

Zrozumiałem jest, że ten stan rzeczy musi ulec w czasie najbliższym koniecznej rewizji w tym kierunku, że muszą być samorządom wskazane źródła pokrycia wydatków związanych z coraz to nowymi zadaniami.

A.

Masowe aresztowania w Kownie.

Wszystkich przywódców partji socjalistycznej i federacji pracy zamknięto w więzieniu.

Berlin, 3 kwietnia. (PAT.). Biuro Wolffa donosi z Królewca, iż nadeszły tam z Kowna wiadomości stwierdzające, że policja litewska aresztowała we wtorek prawie wszystkich przywódców litewskiej partji socjalistycznej, m. in. Kairysa, Belinisa i Galinisa. Komunikat policyjny ma oświadczać, że aresztowania te pozostają w związku z nielegalnym zgromadzeniem, jakie odbywało się w lokalu redakcyjnym dziennika »Socjaldemokratas«. Budynek, w którym znajduje się redakcja tego dziennika, został wieczorem otoczony przez policję kryminal-

Sensacyjny mord w Baranowiczach.

Członek sowieckiej misji handlowej zastrzelił posterunkowego, zranił urzędnika i usiłował popełnić samobójstwo.

Baranowicze, 3 kwietnia. (PAT.). We wtorek, dnia 2 b. m. wieczorem przejeżdżał do Moskwy członek sowieckiej misji handlowej w Berlinie Jan Apanacewicz, który przed Baranowiczami wysiadł z pociągu w celu udania się w odwiedzin do krewnych, do położonej w odległości 5 km od Baranowicz miejscowości Kołpiewicz, skąd sam pochodzi. Jako obcokrajowiec, nie posiadający zezwolenia na przebywanie na terytorjum polskiem, Apanacewicz został zatrzymany i od-

prowadzony do Baranowicz, gdzie przenocewał na posterunku policji kolejowej. We środę o godz. 11.30 przedpołudniem w pokoju, w którym znajdował się Apanacewicz, rozległo się kilka strzałów rewolwerowych. Jak się okazało, Apanacewicz nieoczekiwanie dla wszystkich strzelił nagle do rozmawiającego przez telefon referenta bezpieczeństwa starostwa baranowickiego Bogdana Kucharkowskiego, raniąc go ciężko w plecy, poczem strzelił dwukrotnie do znajdującego się w tymże pokoju posterunkowego policji państwowej Feliksa Żelazkowskiego. Jedną z kul trafiła Żelazkowskiego w łopatkę, druga zaś w skroń, przechodząc na wylot przez głowę. Następnym strzałem skierował Apanacewicz do siebie, raniąc się lekko w głowę. Kucharkowski przewieziony został do Wilna w celu prześwietlenia i stwierdzenia położenia kuli, Żelazkowski zaś zmarł przed wieczorem. Apanacewicz znajduje się w szpitalu miejskim w Baranowiczach. Na wieść o wypadku przybył do Baranowicz prokurator Sądu okręgowego w Nowogródku, naczelnik wydziału bezpieczeństwa Województwa i inni. Śledztwo prowadzi miejscowy sędzia śledczy.

Warszawa, 3 kwietnia. (PAT.) Polska Agencja Telegraficzna dowiaduje się, że w związku z wypadkiem, jaki miał dziś miejsce w Baranowiczach, wyjechał we środę wieczorem do Baranowicz konsul sowiecki w Warszawie Szachow.

Zabójca okazał się agentem G. P. U.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 4 kwietnia. Ze znalezionych przy Apanacewicz dokumentów wynika, iż zajmuje on podrzędne stanowisko agenta handlowego w misji handlowej sowieckiej w Berlinie, natomiast jest wyższym funkcjonariuszem GPU. w oddziale zagranicznym poselstwa sowieckiego w Berlinie. Znalaziono przy nim odpowiednią legitymację. Poza tem w kieszeniach jego znaleziono przy rewizji magazyn z zapasem nabojami do brauninga i szereg ciekawych dokumentów. Apanacewicz jest typem odrażającym, ma lat 30, a elegancki strój uwydatnia jeszcze bardziej tępy wyraz twarzy. Jechał on z żoną, liczącą lat 25, żydówką, która pochodzi z Kijowa.

Śledztwo ustaliło, że przed popełnieniem zbrodni, żona Apanacewicza wysłała telegram do Moskwy, w którym donosi, że mąż jej obawia się zamachu, wobec czego, w lokalu policji na dworcu baranowickim czeka na interwencję władz sowieckich w sprawie przydzielenia mu eskorty policyjnej. Stwierdzono również, że na chwilę przed dokonaniem zabójstwa, Apanacewicz zniszczył w ustępie jakieś ważne dokumenty.

W kołach emigrantów rosyjskich twierdzą, że Apanacewicz odgrywał wybitną rolę jako wyższy funkcjonariusz G. P. U.

GEN. LE ROND PRZEWODNICZĄCYM STOCZNI GDAŃSKIEJ.

Berlin, 4 kwietnia. (PAT.). »Berliner Tageblatt« donosząc o wyborze generała Le Ronda na przewodniczącego rady nadzorczej stoczni gdańskiej, nazywa ten wybór aktem nieprzejrzałym w stosunku do Niemiec i groźbą pod adresem Rosji sowieckiej.

Ostatnie wiadomości giełdowe.

Lwów, 4 kwietnia. Na giełdzie pieniężnej ruch słaby, dolarówka bardzo silna, tendencja spokojna, usposobienie niejednolite. — Na giełdzie zbożowej bez obrotów, tendencja utrzymana usposobienie spokojne.

Wyniki wycieczki przemysłowców angielskich do Rosji.

Moskwa, 3 kwietnia. (PAT.) Agencja Tass. podaje: Kierownictwo wycieczki angielskiej ogłosiło komunikat, stwierdzający, iż w szczerzej, nieoficjalnej rozmowie z Litwinowem omówione zostały perspektywy stworzenia między obu krajami podstaw gospodarczych, które dozwolilyby przemysłowi angielskiemu na współpracę z Z. S. S. R. dla zaspokojenia jego potrzeb i pomocy w eksploatacji jego bogactw. Obie strony wyraziły opinię, że nie istnieje żadna nieprzewidywana przeszkoda na drodze do zadowalają-

cego wspólnego uregulowania spraw, pozostających w zawieszeniu.

Warszawa, 3 kwietnia. (AW.) Według doniesienia »Kurj. Warsz.«, plan finansistów angielskich, którzy przebywają obecnie w Moskwie, polega na wykupieniu ich własnych przedsiębiorstw naftowych w Rosji, skonfiskowanych swego czasu przez Sowiety. Cena kupna ma być znacznie niższa od ceny na rynku światowym. Różnica z tego wynikała ma stanowić fundusz t. zw. Kasy kompensacyjnej, przeznaczony na spłacanie dawnych długów rosyjskich.

Specjalna komisja bada rentowność przemysłu hutniczego na G. Śląsku.

Katowice, 3 kwietnia. (PAT.). Dziś przybyła na Śląsk komisja Instytutu Badań Konjunktur w osobach pp. Jastrzębskiego, Pomorskiego i Adamięckiego, która przeprowadzi badania rentowności przemysłu hutniczego w związku z wysunięciem przez robotników żądaniem podwyższenia zarob-

ków oraz żądaniem przemysłowców hutniczych podwyższenia cen wyrobów żelaznych i metalowych. Reszta członków komisji przybędzie do Katowic w dniu jutrzejszym, tak, że prace komisji rozpoczną się prawdopodobnie w piątek.

O czym radzili Chamberlain i Mussolini?

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 4 kwietnia. Z Rzymu donoszą, że na konferencji między Mussolinim a Chamberlainem omówiono wszystkie aktualne zagadnienia polityki angielsko-włoskiej przyczem stwierdzono, że ścisły sojusz mocarstw zachodnich nie ogranicza się tylko do Anglii i Francji, lecz w całej rozciągłości także do Włoch. Na konferencji stwierdził premier włoski, że polityka włoska na całej linii popiera politykę Wielkiej Brytanji i Francji celem zagwarantowania pokoju nie tylko na zachodzie Europy lecz i na całym świecie.

Chamberlain poruszył także kwestję bolszewicką, przyczem okazało się, że Mussolini zupełnie zgadza się z angielskim ministrem spraw zagranicznych co do tego, że nie mieszając się do spraw wewnętrznych Sowietów w interesie pokoju światowego, wszelki pochód bolszewizmu poza granice obecnej jego siedziby, to znaczy Rosji sowieckiej musi być powstrzymany.

Omawiano wreszcie kwestję polityki morskiej przyczem okazało się, że wielka Brytanja i Włochy całkowicie zgadzają się we wszystkich punktach tej dziedziny politycznej.

W łodzi podwodnej do bieguna północnego.

Wiedeń, 3 kwietnia. (PAT.). Dzienniki donoszą z N. Yorku: Badacze podbiegunowi Wilkins i Georg Palmer Cutnam, którzy zamierzają w ciągu bieżącego roku przedsięwziąć podróż do bieguna północnego w łodzi podwodnej, zakończyli pertraktacje w sprawie łodzi, znajdującej się w posiadaniu amerykańskiego przedsiębior-

stwa okrętowego Sake Dannercover Co. Jest to jedyna łódź podwodna w posiadaniu prywatnym. Łódź ta już z początkiem czerwca wyjedzie do Spitzbergu a stamtąd 1 lipca uda się do Point Barrow, odległego o 2.000 mil. Załoga składać się będzie z 10 osób.

Grzbiety pięciu milionów tragarzy.

Droga przez prowincję Lecuan. — Pies przewodnik. — Grzbiet ludzki środkiem komunikacji. — Chińskie drogi. — Marsz indywidualny. — Lektyki. — Haj, Waj, Caj, Laj. — Pięć milionów biedaków.

P. Eryk von Salzman w dalszym ciągu w prasie niemieckiej drukuje opis podróży swojej po państwie chińskim.

»Na czele naszej karawany — pisze w ostatnim swoim liście z prowincji Seczuan — kroczy pies owczarski Tso, przewodnik naszych szesnastu tragarzy, przywódca zawsze spokojny i ostrożny i pojawiający się tam gdzie potrzeba. Tragarze jest to wyborowy materiał ludzki, dostarczony przez wielkie przedsiębiorstwo transportowe p. Li w Czungking, który uważał sobie — ~~nie~~ mówił — za zaszczyt dostarczyć czcigodnemu obcemu podróżnikowi ludzi swoich dla przeniesienia pakunków w podróży do Czengtu.

Tragarzy żyje w prowincji Seczuan około 5 milionów. Można sobie na tej podstawie wyobrazić, na czym polega komunikacja w tej bogatej prowincji granicznej. Środkiem transportowym jest tu grzbiet ludzki, są ręce i nogi człowieka. Wszystkie to przenosi się przy pomocy tragarzy, którzy noszą i ciągną człowieka i zboże, części składowe aut i benzynę, która droższą tu jest od lekarstwa, co sprawia, że parę aut, znajdujących się w Czengtu, stanowi to przedmiot niesłychanie wyrafowanego zbytku. Zabite świnie nosi się na długich bambusowych kijach i podobnie nosi się **wszelkie inne towary**. Jeśli na głowę, względnie grzbiet tragarza, liczymy 80 funtów ładunku, to dziennie 400.000 cetnarów odbywa drogę 50 klm. Proszę sobie zliczyć, ile to wynosi na rok, i ile siły ludzkiej marnuje się w sposób niesłychanie nieekonomiczny w wieku kolei, okrętów i samochodów.

Podróż na grzbiecie kulisów jest niesłychanie droga, a cena wynosi trzy razy więcej niż bilet kolejowy pierwszej klasy. Ponieważ jednak w prowincji Seczuan, liczącej 60 milionów ludności, niema dróg i środków komunikacji w nowożytnym znaczeniu, to trzeba się z tem pogodzić. Prowincją Seczuan rządzi około 400 marszałków. Niektórzy z nich wzięli się do budowy dróg. Budowa ta polega na tem, że po przez cenne pola zasiane ryżem, fasolą, trzciną cukro-

wą, przerzuca się szeroki wał z gliny, który w lecie schnie i jest tak nierówny i twardy, że nie można go używać, a w zimie znów jest tak błotnisty i śliski, że może zastąpić nieznaną w tym kraju torę saneczkową. Każdy marszałek ma swój dystrykt, którym rządzi, i zgola nie porozumiewa się ze swojemi sąsiadami, ani w sprawie budowy dróg, ani w żadnej innej. To też drogi, w znaczeniu tutejszem, zachodzą się w sposób nagły i równie nieoczekiwanie się kończą, ustępując miejsca starym, kamienistym ścieżkom.

Marszałkowie zresztą, budując drogi, nie wydają pieniędzy, lecz, przeciwnie, jeszcze na tem zarabiają, gdyż ciężary budowy spadają na gminy, a połowa mniej więcej sum, zebranych przez nie, tonie w kieszeniach zarządców wojskowych.

Tso, wódz karawany, musi jej pilnować w czasie całej drogi i urzędować jako łącznik. Jest jeszcze ciemno, gdy wyruszamy przed świtem. Po pięciu minutach karawana już się wydłużyła. Po kwadransie poszczególne jej członki utraciły już ze sobą łączność, gdyż każdy z kulisów ma inne zapatrywania w sprawie tempa marszu i częstości odpoczynku. Niektórzy z nich wolą iść samotnie. Ci są najniewygodniejsi, gdyż wstępują do każdej nory, w której sprzedaje się i pali opium. Mniej więcej 10 km od punktu wymarszu, rozkładamy się na śniadanie. Tam próbuje się zgromadzić tragarzy, lecz to się nie udaje. W punkcie, na którym zarządza się odpoczynek obiadowy, zbiórka wypada jeszcze gorzej. Lecz wieczorem, w deszczu, który zawsze wtedy pada i nigdy nie zawodzi podróżnika, tragarze w ciągu trzech godzin gromadzą się w stajni, jak na nasze pojęcie, która zastępuje tu miejsce hotelu, gdyż tragarze domu transportowego Li w Czungking są ludźmi, zasługującymi na zaufanie i przynoszą zaszczyt swojej firmie.

Tragarze ci są to biedacy spokojni, cisi, ustawicznie pokaszający, często chorzy, robotnicy niesłychanie cierpliwi i godni zaufania. Wdzięczny im jestem za to, że nas i bagaż nasz przetransportowali przez tereny wojenne,

przez armje nieprzyjacielskie, po drogach pełnych rozmiękłego błota i po ścieżkach, pokrytych osuwającymi się kamieniami. Mimo to, nieraz z trwogą myślałem, czy zdołamy przezwy ciężę wszystkie te przeszkody.

Punktem środkowym karawany są dwie lektyki, t. j. lektyka panny Gusty Ehlers, mojej towarzyski i współpracowniczi, i moja. Kulisi noszą nas tak ostrożnie, jakby obawiali się, że mogą nas stłuc. Nigdy się nie potykają, nigdy nie upadają, nawet na najgorszej drodze.

Lektykę moją z przodu dźwiga p. Haj. Z tyłu, po tej samej co tamten stronie, kroczy p. Waj. Dwu innych dla harmonji nazwałem Laj i Tsaj. Haj zajmuje się piecykiem podręcznym i zakupem mandarynek. Laj opiekuje się mojami papierami i przykrywa moje nogi pledem. Caj zakupuje po drodze orzechy i cukierki, a Waj wymyśla przechodzącym, aby ustępowali z drogi przed wielkim człowiekiem, który jedzie w lektyce. Waj jest konserwatystą i tragarzem ze starej szkoły. Haj i Waj są moimi zaufanymi, w czasie drogi zwracają mi uwagi na to i owo, czynią drwiące uwagi na temat przechodni, besztają natrętnych żebraków, obcierają stół w gospodzie i przynoszą ciepłą wodę. Czasem, niosąc lektykę moją w harmonijnym rytmie, kłócą się ze sobą. Raz student przejeżdżający w przeciwnym kierunku z lektyki swojej cisnął im słowa: »Niewolnicy cudzoziemca«. Co się wtedy działo! Haj, Waj, Laj i Caj poczęli tak straszliwie krzyżeć, że zdawało się, że pioruny ogniste wydobywają się z ich ust. Zuchwały student pokryty został lawą przekleństw, w których najdelikatniejsze brzmiały: »Sępie, karmiący się ściernem! Wyzyskiwaczu! Oszuście! Próźniaku!« Nie odezwał się ani słowem.

Tsaj, Laj, Haj i Waj są moimi opiekunami. Ja jestem ich pakunkiem, małym dzieckiem, powierzonym ich opiece. Potężny dom handlowy pana Li polecił im czuwać nademną. Przez dwanaście dni dźwigali mnie w deszczu i wilgoci, po dobrych i złych drogach, po górach i dolinach, od rana do wieczora, i donieśli mnie do Czengtu. Tam uprzejmie ustawili się rzędem, a każdy z nich, otrzymawszy napiwek, oddawał głęboki ukłon i dziękował. Takich, jak oni, jest pięć milionów. Pięć milionów kulisów, biednych, kaszających, nieraz chorych, palących opium. Mam dla nich naprawdę wielki szacunek. (rz.)

CZEŚĆ URZĘDOWA.

Lwów, dnia 4 kwietnia 1929.

RUCH SŁUŻBOWY.

W MINISTERSTWIE SPRAW WEWNĘTRZNYCH.

Przeniesieni: Referendarz w VII st. sędzi, Dr. Werber Leopold — ze Starostwa w Brodach do Starostwa w Skafacie, dnia 17. XI. 1928 r.; Referendarz w VII st. sędzi, Schmid Leon — ze Starostwa w Skafacie do Starostwa w Brodach, dnia 23. XI. 1928 r.; Referendarz w VII st. sędzi, Stępień Kazimierz — ze Starostwa w Żółkwi do Starostwa w Przemysłu, dnia 30. XII. 1928 r.; Prow. lekarz powiatowy w VII st. sędzi, Dr. Neyman Emil — ze Starostwa w Katowicach do Starostwa w Samborze, dnia 1. XII. 1928 r.

(„Monitor Polski“ Nr. 72, z dnia 27 marca 1929 r.)

W MINISTERSTWIE SPRAWIEDLIWOŚCI.

Sądy Apelacyjne.

Przeniesieni w stan spoczynku: Wyspiański Władysław, sędzia Sądu Apelacyjnego we Lwowie, dn. 23. I. 1929 r.; Karatnicki Modest, sędzia Sądu Apelacyjnego we Lwowie, dn. 26. I. 1929 r.

Sądy Okręgowe.

Mianowani: Siewiński Roman, asesor sądowy — podprokuratorem Sądu Okręgowego w Kołomyji dn. 21. I. 1929 r.; Tournelle Henryk, sędzia śledczy w Kołomyji — podprokuratorem Sądu Okręgowego we Lwowie dn. 24. I. 1929 r.; Dr. Mostowski Henryk, asesor sądowy — podprokuratorem Sądu Okręgowego we Lwowie dn. 24. I. 1929 r.; Dr. Walisch Henryk, asesor sądowy — podprokuratorem Sądu Okręgowego w Stryju dn. 24. I. 1929 r.

Przeniesieni w stan spoczynku: Gołkowski Józef, prezes Sądu Okręgowego w Samborze, dn. 23. I. 1929 r.; Dr. Hoszowski Władysław, sędzia Sądu Okręgowego we Lwowie, dn. 23. I. 1929 r.

Sądy Grodzkie.

Mianowany: Dr. Metella Józef, asesor sądowy — sędzią grodzkim w okręgu Sądu Apelacyjnego we Lwowie dn. 23. I. 1929 r.

(„Monitor Polski“ Nr. 73, z dnia 28 marca 1929 r.)

CZESŁAW JANKOWSKI. 2)

Idealny przewodnik.

O zaburzeniach żołądkowych autor też pamięta. Środki zapobiegawcze zależą od charakteru przypadkowego niedomagania. U niektórych osób — pisze autor przewodnika — para filizanek czarnej kawy, cukrem lub syropem mocno osłodzonej, sprawa otwartość żołądka, zwłaszcza gdy się w kawie cokolwiek masła rozpuści, a przy tem jedną lub parę lulek się wypali.

Nosa i policzków nie trzeba przed zimnem zasłaniać, bo te szczęściem najwięcej wytrzymać mogą; ale nie zawadzi natrzeć je przed wyjściem, zwłaszcza z rana, oliwą prowianką, olejkami migdałowymi albo też opodeldokiem. Można także użyć mieszaniny z wosku i oliwy. Gdy kto koniecznie sam podróż podczas ciężkich mrozów odprawiać musi, niechaj gdy zemdleje (od silnego mrozu) nie siada; niech zażyje kilka razy tabaki mocno ją w nos pociągając, niech sobie nacięra twarz śniegiem, niech zje kawałek chleba umoczonego w occie i niech wypali lulkę tytoniu.

Specjalny rozdział poświęca autor przewodnika różnym monetom zagranicznym oraz obrachowywaniu kosztów podróży. Rozpoczyna się ów rozdział monumentalną senten-

cją: »Pieniądze należą do istotnych potrzeb podróży«. Nieśmiertelne — prawo natury.

Co należy brać w podróż ze sobą?

Wspomniana już była wyżej skóra łosiowa lub jelenia. Autor podręcznika radzi przewietrzać ją z rana gdy się ją na popasie napowrót do walizy zapakuje. Łóżko — pisze — gdy zbyt blisko ściany stoi, trzeba cokolwiek od niej odsunąć. Dlaczego? — każdy się domyśli. »Komu hałas spać przeszkadza — czytamy w przewodniku — niechaj sobie zatknie uszy bawełną umoczoną w oleju migdałowym i te kulki jeszcze suchą bawełną przykryje; tak uzbrojony nie więcej słyszeć nie będzie«. Musiałby bo musiał być hałaśliwy te popasy podróżne z przed stu lat!

Czytamy dalej:

»Potrzebne w podróży sprzęty te są: 1. Szkatułka do klejnotów, pisni, weksłów, (przekazów, czeków), pieniędzy i t. d. Kładzie się także w nią papier, pióra, atrament, lak, opłatki i zapas kart wizytowych. Tak szkatułka musi być wewnątrz opatrzona szrubami na wylot przechodzącymi aby tak w powozie jako też i w izbie przyszrubowaną być mogła, 2. Dobry, a gdy można angielski pulares ze wszystkim, co do niego należy, a między innymi naci, igły i t. d., 3. Kilka dobrych

czarnych i czerwonych ołówków. 4. Pióro kruszcowe lub rogowe z kałamarzykiem szrubowanym, z którego za pomocą szrubki tyle atramentu w piórko się wpuszcza ile tego potrzeba. 5. Sztuciec podróżny z nożem, łyżką i widelcem. 6. Puchar z futeralikiem; ten może być rogowy, wewnątrz blaszką srebrną wyłożony. 7. Kompas. 8. Rejsceja. 9. Dobry teleskop. 10. Siarczyk chemiczny. 11. Kilka zamków albo ryglów, któreby się wszędzie do drzwi dały przy-szrubować, iżby ich można użyć tam, gdzieby tego bezpieczeństwo wymagało.

Z broni podróżnej najlepsze są ku obronie pistolety dubeltowe, a te których lufy nie jedna na drugiej lecz wedle siebie leżą, są najwygodniejsze, bo na przypadek napaści przędsy z nich jest użytek, gdyż nie trzeba ich przekrecać. Zamiast zwyczajnych skałek opatrzeć je trzeba agatowami. Jedna lufa nabija się kulą a druga grubym szrotem. Ponieważ gdy pistolet nie leży horyzontalnie, nabój w nim przez turkotanie się powozu łatwo opada, trzeba go przeto w ostru na okrągły precik wetknąć, tak aby się na nim nabój opierał; tym sposobem zapobiega się opadnięciu naboju. Panefkę trzeba codzień rewidować, a nabój co dwa tygodnie odmieniać, w czasie zaś wilgotnego powietrza i częściej. Gdy

nam niebezpieczeństwo grozi, zachować się trzeba jaknajskromniej, nie strzelać zapędko i zadaleko, a zawsze brać człowieka przez pół na cel; szrotem strzela się w nogi«.

Wojażując w takich warunkach jakżeby nie mieć przy sobie dobrze zaopatrzonej apteczki podróżnej? Autor przewodnika daje jej bardzo szczegółowy opis. Nie zapomina o pudełku chłodzących i rozwałniających proszków... o pudełku »hypokauanhy na womity«... o kawałku łożu jeleniego... o pudełku proszku rabarbarowego (przeciwcieci) i t. d.

Następują szczegóły rzucające światło na ówczesny tryb podróżowania powozem.

»Wozowa podróż — czytamy — albo się odprawia pocztą albo własnym, albo najętym pojazdem. W ostatnim przypadku nie najmuje się nigdy furmana bardzo daleko bo narazicie i on sam drogi nie będzie wiedział. (Fatalność!). Najmując go trzeba się dokładnie wywiedzieć czyli już tą drogą jeździł albo nie, i gdyby się pokazało, iż tej drogi wcale nie zna, lepiej go nie brać. (Rzecz oczywista!). Oprócz tego powinien furman wyraźnie oświadczyć jak długo jechać myśli, nadto powinien podać noclegi i ile mil na dzień ujedzie«.

(Dok. nast.)

NAUKA — LITERATURA — SZTUKA.

Instytut dla badania raka w Wiedniu. Dnia 1 listopada b. r. otwarty zostanie w Wiedniu nowy szpital dla chorych na raka oraz Instytut dla badania tej choroby. Szpital i Instytut powstają z fundacji filantropa amerykańskiego Canning Childsa.

„Myśl rosyjska“ („Der russische Gedanke“), czasopismo międzynarodowe, poświęcone rosyjskiej filozofii, literaturze i kulturze, zaczęło wychodzić niedawno w Berlinie, nakładem firmy F. Cohena. Nowe pismo ma być trybuną dla myślicieli i filozofów rosyjskich wszelkich kierunków, ułatwiającą im wypowiedzenie się przed światem europejskim, a zarazem zbliżającą ich poglądy i idee ku świadomości i pojęciom czytelników europejskich. Pismo ma na celu zwiększenie tempa wymiany myśli pomiędzy filozofją i kulturą rosyjską, a światem pozarosyjskim. Myśliciele rosyjscy wypowiadają się bezpośrednio, sami referują swe systemy i metody. W zeszytach pierwszym wykładają Mikołaj Łoskij (w artykule „Pogląd intelektualny, jako metoda filozofii“) swoją filozofję idealno - realistycznego intuitywizmu, Mikołaj Berdiajew pisze o swoim systemie twórczego antropologizmu, a podobne autoreferaty dają także B. Jakowenko i S. Frank. Narazie współpracują głównie koła emigracyjne - rosyjskie; życzeniem redakcji jest jednak, aby przemówili także filozofowie dzisiejszej Rosji Sowieckiej, aby Europa poznała poglądy materialistyczne (Deborina, Łużyna i innych), jak i idealistyczne (Łoszewa, Spätha i t. d.) W dziale literatury znajdują się liczne przyczynki o Dostojewskim, Tolstoj, Leskowie i in. Nadto pismo zawiera bogate przeglądy i recenzje.

Prasa włoska o Sieroszewskim. Dziennik rzymski „Messaggero“ zamie-

ścił długi, rzeczowy, bardzo ciekawie napisany artykuł o twórczości Sieroszewskiego. Artykuł podkreśla, że Sieroszewski zasługuje specjalnie na bliższe poznanie we Włoszech, które są rozmiłowane w egzotykach i gdzie na przykład są bardzo poszukiwane pisma drugiego Polaka, piszącego po angielsku, mianowicie Conrada-Korzeniowskiego. Przypomniawszy o wydanych we Włoszech dziełach Sieroszewskiego, artykuł wyraża w konkluzji nadzieję, że Sieroszewski stanie się we Włoszech jednym z najbardziej poszukiwanych i bliskich autorów, a to dzięki jego egzotyzmowi, odślaniającemu tajemnicę Dalekiego Wschodu.

Tablica pamiątkowa ku czci Emila Zoli w Paryżu. W domu przy rue de Bruxelles w Paryżu, gdzie zmarł w r. 1902 Emil Zola, wmurowana zostanie w najbliższym czasie tablica pamiątkowa ku czci wielkiego pisarza.

Poloniki we Włoszech. Pierwszy tegoroczny zeszyt „Rivista di Letteratura Slave“ między innymi zawiera studjum prof. Mavera o źródłach romantyzmu polskiego. Studjum to wyszło także w oddzielnej broszurze.

Wielka międzynarodowa nagroda muzyczna. Wedle informacji „Chicago Tribune“ amerykańskie towarzystwo „Columbia“ ufundowało doroczną nagrodę wysokości 5.000 dolarów, o którą ubiegać się mogą muzycy wszystkich krajów. Nagroda przeznaczona jest dla artysty, który najbardziej przyczyni się do rozwoju muzyki. Jury złożone z przedstawicieli 33 narodów, zbierać się będzie corocznie w Nowym Yorku. Regulamin nagrody będzie wzorowany na regulaminie nagrody Nobla. Po raz pierwszy nagroda przyznana zostanie w r. b.

SPRAWOZDANIA I RECENZJE.

Zdzisław Papierkowski. Bezszyteczny podżeganie do przestępstwa. Warszawa, 1928. Biblioteka Gazety Administracji i Policji Państwowej.

Po kilku drobniejszych pracach teoretyczno-prawniczych młody autor

wystąpił obecnie z publikacją zakrojoną już na większą skalę. Przedmiotowa rzecz jest rezultatem głębokich i gruntownych studjów w danej materji; autor wykazuje wszechstronną znajomość dotyczącej literatury, da-

leki jest jednak od wszelkich tendencji kompilatorskich a owszem przedmiot traktuje śmiało i indywidualnie. Jasność przedstawiania poruszanych kwestyj i wyrazistość stylu podnoszą walory książki. L.

„Przegląd Społeczny“. Miesięcznik poświęcony zagadnieniom pracy społecznej i opieki nad dzieckiem. Numer 3 zawiera: Dra Michała Friedländera „Rodzice i wychowanie“, Dr. Vogelówny „Poczucie małowieściowości i kwestja posiadania“, Runy Reitmanowej „O konieczności stwarzania schronisk“; ponadto oceny, kronikę krajową, przegląd zagraniczny i przegląd czasopism.

„Głosu Literackiego“ ukazał się Nr. 7 (31), obfity, jak zwykle, w bogaty materiał krytyczny i artykułowy. Z artykułów na wyróżnienie zasługują: Plagiatomanja w dobie

współczesnej dr. Mellera, Poezja jutra Jana Miernowskiego, Próba wytrzymałości Emila Schürera i Blaski i nędze Krakowa Witolda Zechentera. Poezję reprezentują pięknie i dobrane wiersze Lucyny Krzemienieckiej, wybijającej się coraz bardziej na czoło najmłodszych poetek, Marjana Piechala, Stanisława Wygodzkiego, i Jana Szczawieja. Bogaty dział aktualij i recenzyj nadaje numerowi niezmiernie żywy charakter. — Cena numeru tylko 50 gr.

Już wyszedł z druku Nr. 3-4 „Biuletynu Urzędniczego“, organu Związku Stowarzyszeń Urzędników z akademickim wykształceniem, zawierający interesujące artykuły z dziedziny administracji państwowej, postulatów ogółu urzędników państwowych, urzędników z wykształceniem akademickim, oraz inne. Z tem cennem wydawnictwem powinni się wszyscy zaznajomić. Cena numeru 1 zł. Redakcja i administracja: Warszawa, Kredytowa 16 m. 25.

Dwa przekłady „Trenów“ Kochanowskiego na język czeski.

Zainteresowanie literatów i pisarzy czeskich wobec płodów piśmiennictwa polskiego datuje się nie od dzisiaj. Utwory z naszej literatury poetyckiej i prozaicznej przekładane były przez Czechów dość obficie już w ciągu XIX wieku, a szczególnie zasługi położył w tym kierunku znakomity poeta i literat czeski śp. Franciszek Kvapil. Przekładano jednak przeważnie naszą literaturę nowszą i najnowszą, utwory polskich wieszczów i innych romantyków, pomijając natomiast literaturę dawniejszą. Znane wydawnictwo czeskie p. t. „Sbornik Svetove poesie“ publikowane przez Praską Akademię Umiejętności, poświęciło cały szereg tomików piśmiennictwu polskiemu. Wśród 156 tomów tego wydawnictwa — 17 przypada na twórczość polską. Przekładano tu jednak także głównie literaturę nowszą, a więc Mickiewicza,łowackiego, Krasińskiego, Asnyka, Kopnicką, Tetmajera, Wyspiańskiego i t. d. To też prawdziwą niespodzianką jest obecnie równoczesne prawie pojawienie się dwóch od razu przekładów Kochanowskiego. Jan Karnik, lekarz morawski, a zarazem miłośnik polskiej literatury, ogłosił w wymienionym wyżej „Sborniku“ przekład całych »Trenów« i kilkunastu najlepszych »Fraszek« poety czarnolaskie-

go, a p. E. Chalupny wydał własne tłumaczenie całych »Trenów«. Obaj tłumacze podkreślają w przedmowach znaczenie tych przekładów Kochanowskiego. Akcentują oni nie tylko wysoką wartość artystyczną i ogólnoludzką twórczości wielkiego polskiego renesansisty, ale pragną zarazem temi przekładami swemi zapoczątkować serię dalszych tłumaczeń z literatury staropolskiej, której wysoka wartość zasługuje w całej pełni na to, aby poznana była przez bratnie narody słowiańskie. Na czele przekładów znajdują się wstępne rozprawy o Kochanowskim, charakteryzujące trafnie znaczenie poety w literaturze polskiej i światowej. Co do samych przekładów — to wedle oceny prof. M. Szykowskiego — przekład Karnika jest filologicznie dokładniejszy od przekładu p. Chalupnego, natomiast ten drugi przekład, mimo modernizowania formy, odznacza się większym odczuciem poezji Kochanowskiego i bardziej akustycznym jej oddaniem.

Oba przekłady — na ogół bardzo dobre, a wydane przez Czechów w przeddzień jubileuszu Kochanowskiego, powitać należy z wdzięcznością i szczerem uznaniem, dla polskich badaczy twórczości wieszczą z Czarnolasu stanowią one również interesującą pozycję. st.

ANDRÉ CHARPENTIER. 49)

Strzeż się.

— Ani słowa, inaczej dostaniesz kulą w łeb — krzyknął Zambarow, przykładając dziewczynie rewolwer do skroni.

Eljana znieruchomiała z przerażenia, widząc przed sobą swoich katów. Na pomoc jej rzuciła się Gertruda, krzycząc przeraźliwie, lecz w tej chwili Fabjan uderzył ją tak silnie, że zatoczyła się bez przytomności w kąt pokoju.

Sprawdzając ze schodów swą ofiarę, Zambarow uprzedził:

— Milcz i zachowuj się przyzwoicie, inaczej... — gestem pogroził półprzytomnej Eljanie.

— Dokąd ją zawieziemy? — informował się Laranchard.

— Do domu nie można, bo każdej chwili możemy mieć policję na karku. Pojedziemy do złotego pałacyku.

— Tam mogą nas też nakryć... — Nim się zdecydują, będzie po wszystkim...

XXIV.

CZYN SZALEŃCA.

Przyjaciel i obrońca Huberta adwokat Dormont, od chwili przegrania jego sprawy w sądzie, nie wiedział nic o Marsanie. Był on najgłębiej przekonany o niewinności Huberta, ale widząc wszystkie dowody nagromadzone przeciwko niemu, chwilami tracił głowę i nie wiedział, co myśleć. Czasem zdawało mu się, że chyba Hubert nagle zawarował

i w stanie niepoczytalnym popełnił zbrodnię. Odganiał tę myśl od siebie jako zbyt nieprawdopodobną, lecz nie mogąc zbić rzeczowych dowodów winy, przestawał rozumieć cośkolwiek w tej sprawie.

Więć o aresztowaniu Marsana spadła na niego niespodzianie i zelektryzowała do tego stopnia, że zapomniawszy włożyć kapelusz, jak szalony poleciał do więzienia. Użytkawszy widzenie z przyjacielem, dowiedział się nareszcie całej prawdy i mimo tragizmu sytuacji uspokoił się znacznie, upewniwszy się ostatecznie, że Hubert był tym szlachetnym człowiekiem, jakiego znał oddawna, niezdołnym do spełnienia zbrodni. Po powrocie do siebie, Dormont zajął się przygotowaniem rozmowy z sędzią śledczym, którą sobie zamówił na dzień następny, gdy oznajmiono mu wizytę Piotra. Stary służący Marsana był w stanie najokropniejszej rozpacz. Przerywanym od łez głosem opowiedział Dormontowi o wykradzeniu Eljany przez trzech złoczyńców. Adwokat świeżo pod wrażeniem strasliwej opowieści Huberta, przeraził się nie na żarty. Z ciężkim sercem powrócił do więzienia, aby zanieść przyjacielowi tę hiobową wieść. Marsan, od szeregu miesięcy trzymający największym wysiłkiem woli swoje nerwy w karchach, nie mógł znieść spokojnie tego nowego ciosu i rozplakał się jak dziecko.

— Błagam cię — prosił adwokata — wyjednaj mi prowizoryczne zwolnienie, abym mógł ją ratować póki nie jest za późno. Chodzi o życie Eljany...

Dormont, rzecz prosta, sam niczego innego nie pragnął, ale wiedział, że nie będzie to tak łatwe. Obiecał jednak, że zrobi wszystko możliwe i niemożliwe, aby uzyskać zwolnienie za kaucją.

— Jak mogłeś jednak, Hubercie, tać to tak długo przedemną — rzekł z wyrzutem do przyjaciela. — Bylbym ci pomógł i może uniknęlibyśmy tej przykłej sytuacji.

— Wybacz mi, mój drogi, zrobiłem nierozsądnie, teraz sam to widzę, ale myślałem, że dam sobie radę i nie chciałem widzieć się z nikim dopóki nie będę oczyszczony z zarzutu. Ale teraz, błagam cię, śpiesz się, bo będzie za późno. Nie wiesz, do jakich potworności zdolny jest Zambarow i jego wspólnicy.

— Zrobię wszystko co można, ale ty Hubercie staraj się przede wszystkim o spokój. Zaraz zawiadomię policję, która z pewnością od razu trafi na ich ślady. Poczekaj chwilę na mój powrót od sędziego śledczego i wierz mi, że nie stracę na próżno ani minuty.

Sędzia śledczy był niestety człowiekiem obdarzonym strasliwym pedantyzmem oraz nie mniejszą dozą tępoty umysłu, dostateczną, aby doprowadzić do rozpacz każdego człowieka trochę bystrzej patrzącego na rzeczy. Toteż mimo wszystko, co usłyszał od adwokata, odpowiedział flegmatycznie:

— Powoli, powoli, szanowny mecenasie. Nie powiedział mi pan nic nowego, bo mam tu oto przed sobą raport detektywa Ribale'a, rzucający zupełnie nowe światło na sprawę i potwierdzający w zupeł-

ności pańskie słowa. Klient pański będzie oczywiście wypuszczony na wolność, ale trzeba przedtem załatwić wszystkie potrzebne formalności. Nie mogę wypuszczać go tak sobie ni stąd ni zowąd, dlatego tylko, że okazało się, że jest niewinny. Muszę przesłuchać przedtem ośmiu świadków, których zaważwałem i przeczytać raz jeszcze wszystkie odłożone do akt raporty, dla uprzytomnienia sobie całości sprawy. Kiedy zakończymy tę procedurę, wtedy dam panu znać i pomówimy o możliwości zwolnienia za kaucją do chwili rozprawy sądowej. Ale teraz, to niemożliwe. Sprawiedliwość nie może tak galopować, bo potratowałyby zbyt wielu ludzi po drodze. Do tego, my sędziowie, nie możemy dopuszczać. Mam rację? Nieprawdaż, panie mecenasie?

Dormonta podczas tej rozmowy brali wszyscy djabli z niecierpliwości, siedział jak na rozżarzonych węglach. Niestety nie mógł nic poradzić na tępy upór sędziego. Strapiony wrócił do Huberta, starając się jak najdelikatniej powiadomić go o tej odmowie.

Marsan dostał ataku nerwowego z rozpacz, tłukł głową o ścianę i płakał, gdy nagle, jakby mu przyszła zbawienna myśl do głowy, uspokoił się zupełnie.

Z determinacją w głosie zwrócił się do adwokata:

— Słuchaj, jesteś moim przyjacielem, czy nie? Odpowiedz mi szczerze.

(C. d. n.).

Gospodarka paryskiego „Torgpredstwa“.

(Korespondencja własna „Gazety Lwowskiej“).

Paryż, 30 marca 1929.

Czerwoniec spada. Spada gwałtownie, coraz szybciej, na wszystkich giełdach zagranicznych. Czerwoniec spada nie bacząc na rozpaczliwe starania Moskwy, usiłującej zapobiec krachowi walutowemu. Szczerze ideowi dygnitarze sowieccy okazują zgubny dla interesów państwa dyktantyzm, zdolni zaś fachowcy bolszewicy pracują owocnie dla siebie i z uszczerbkiem dla skarbu. Oczywiście, istnieją wyjątki, gdyż reguła wymaga takiego potwierdzenia... Muszą one wszakże być dosyć rzadkie, jak świadczy wymownie dzisiejsza sytuacja Rosji.

W każdym razie, do tych nielicznych wyjątków nie należy chyba sztab paryskiego »torgpredstwa«, o którego działalności zamieszczają »Poslednija Nowosti« tutejsze szereg rewelacyjnych wprost artykułów. Bezimienny wprawdzie, ale doskonale poinformowany autor ich tłumaczy bardzo szczegółowo, w jaki sposób czteroletni okres handlowo-finansowych transakcyj dokonanych przez ten sowiecki urząd, zamknięty został deficytem na rekordową sumę... 400-u milionów franków!! Zamknięty w dosłownym znaczeniu i to nawet tak po bolszewicku — radykalnie, że aż przewidywana jest interwencja trybunałów francuskich, oraz »Confédération Générale de Travail«. Bo świeżo mianowany kierownik »torgpredstwa« Tumanow, przysłany z Moskwy na miejsce Piatakowa, i ad hoc wydelegowany do przeprowadzenia ścisłej rewizji Ahrens, radca »polpredstwa« berlińskiego, zdołał wyrzucić na bruk już około 80-u osób, a zajęci są układaniem nowych list proskrypcyjnych. W powiedzeniu: »wyrzucić na bruk« nie ma żadnej przesady, ponieważ zwolnionym »towarzyszom« zaoferowano bezpłatny przejazd do... Bolszewij, podczas gdy zwykłym obywatelom sowieckim, nie należącym do partii komunistycznej, nawet i tego poskąpio, zadowalając się wypłaceniem dwutygodniowej pensji... Nie wszystkim jednak przypadły te reformy oszczędnościowe do smaku — zaprotestowali, w pierwszej mierze, ci, którzy absolutnie do żadnej winy nigdy się nie poczuli, i, wprost przeciwnie, mieli odwagę fatalną gospodarkę z całą szczerością krytykować, a przecież z dnia na dzień bez chleba się znaleźli. Zwrócili się oni z prośbą o pomoc do odpowiednich instytucji tutejszych i mieli słuszną, interwencja bowiem ta okazała się bardzo skuteczna — burżuazyjne prawodawstwo odniosło tryumf, w obronie interesów pracowników, nad bolszewicką samowolą: »torgpredstwo« zmuszone jest wypłacać dymisjonowanym urzędnikom swoim trzymiesięczną pensję. Za tę cenę — stosunkowo bardzo niską — nie tylko oczyszczono urząd z wszelkiego rodzaju i kalibru szkodników, ale pozbyto się również wielu jednostek — uczciwych, sumiennych, wykwalifikowanych, lecz politycznie »niebłagonadziejnych«. »Czeka« locuta — causa finita...

Są to wszakże drobne przykrości w porównaniu z olbrzymimi trudnościami, którym stawiać musi czoło »towarzysz« Tumanow, nie będący w stanie zdobyć milionowych sum na terminowe okupienie dawnych grzechów »torgpredstwa« »Banque Commerciale pour l'Europe du Nord« istniejącej, de facto, jako ekspozytura państwowego banku sowieckiego, nie może pośpieszyć mu z należytą pomocą — twierdzi informator »Poslednija Nowostiej« — ponieważ »Guaranty Trust Co.« odmówił przyjmowania weksli moskiewskich. A że inne banki tutejsze już dawniej to uczyniły więc ostatnią deską ratunku są drugorzędni maklerzy i prywatni dyskontery, każący sobie za ryzyko płacić... 3% w stosunku rocznym!! W tych

warunkach, każda transakcja handlowa musi przynieść straty, gdyby nawet jej kalkulacja była, w swoim założeniu początkowym, zdrowa. Okazuje się wszakże dziś, że metody działania »torgpredstwa« były z gruntu samego fałszywe i że przeto deficytu nie można było wcale uniknąć. Kupowano i sprzedawano przeważnie za pośrednictwem fikcyjnie tworzonych firm handlowych — »Société Française de Commerce Extérieur«, »Société Anonyme de l'Industrie et de Commerce«, etc. — które pochłaniały miliony na administrację i na koszt »reprezentacyjne«, a prowadzone były przez markizów francuskich, odpowiadających teraz sądownie za oszustwa, popełniane przez hrabiów rosyjskich, będących niegdyś generałami carskimi, przez dawnych kamer-junkrów, antykwaryjuszów, szewców (sic!) i t. d.

Dziś, wszystkie te »francuskie« towarzystwa likwidują się pośpiesznie i z odpowiednimi stratami, które trzeba, w myśl »burżuazkiego« prawodawstwa tutejszego, pokrywać gotówką, gdyż wierzyciele nie chcą już czekać i nie mają zaufania do weksli. Rachunek za pranie brudnej bielizny paryskiego »torgpredstwa« wypadł bardzo słony. Czy wpłynęło to na poprawę kursu czerwonońca?...

A. P.

Nie mam czasu na flirt — ale uwielbiam swoje psy.

(Wywiad z Mistinguette).

Mieszkanie Mistinguette w Paryżu. Oczekuje w wykwintnie urządzonej buduarze, z bocznego pokoju dochodzą odgłosy rozmowy. Po kwadransie oczekiwania, ukazuje się Mistinguette, gotowa do wyjścia. Uprzejmie informuje się o cel mych odwiedzin. Zamiast odpowiedzi, zasypuje ją gradem pytań.

— Proszę, niech mi pani opowie, jak zdobyła swą ogromną popularność, tak bogatą w następstwa?

— Zaiste, nie wiem jaką panu dać odpowiedź, gdyż sama sobie z tego dokładnie nie zdaję sprawy. Powodzenie moje przyszło nagle, niespodziewanie, jak błyskawica.

— Kiedy już weszliśmy na drogę krytyki, to proszę mi powiedzieć, jakie jest zdanie pani o krótkich włosach i sukniach?

— Uważam, że jedne i drugie doskonale ubierają kobietę nowoczesną.

— Czy lubi pani sport?

— Owszem, a najbardziej lotnictwo.

— Czy nie odczuwa pani strachu?

— Wogóle nie boję się niczego.

— Nawet flirtu?

— Nawet flirtu, gdyż nie mam na to czasu, mam za wiele innych zajęć, ale uwielbiam moje psy. Posiadam sześć wspaniałych okazów.

— Jaką żywi pani największą w życiu ambicję?

Pożyteczność wąsów.

Znamienne odpowiedzi Anglików na wielką ankietę.

Od kilku lat już próbują w Londynie słynni fryzjerzy wprowadzić znowu modę noszenia wąsów. Do tych wysiłków londyńskich golarzy przyłączyli się ich paryscy koledzy.

Ale jak dotychczas, wszystkie próby przywrócenia tej ozdoby twarzy poszły na marne.

Wielu twierdzi, że wąsy nie odpowiadają już dziś mężczyznom w dobie nieustannego postępu.

Ażeby dowiedzieć się, co o tem myślą mężczyźni, jedna z wielkich gazet angielskich ogłosiła ankietę w tej sprawie do swoich czytelników. Nadesłano około 10.000 odpowiedzi. Teoretycznie większość mężczyzn zgadza się na noszenie wąsów, ale praktycznie jakoś nie kwapi się ich zapuścić.

Zapytani podawali różne przyczyny, dla których chcieliby nosić wąsy. 69 panów chciałoby mieć wąsy, gdyż nie potrzebowałiby się golić tak często, jak to się teraz dzieje.

32 mężczyzn było zdania, że sumiaste wąsy są najlepszym środkiem przeciwko katarowi. Pięciu Anglików chciało ukryć pod wąsami swoje

brzydkie zęby, tyłuż sądziło, że dzięki wąsom, nos ich będzie mniej raził.

Niewiele dumy narodowej wykazało 24 Anglików, którzy chcieli mieć wąsy, aby nie odróżniać się zagranicą od ludzi, którzy je noszą. Sześciu panów uważało za potrzebne nosić wąsy, gdyż pragną wstąpić do armji, gdzie wąsy dodają człowiekowi powagi i marsowości. 22 panów pragnie wąsów, gdyż przyzwyczaili się do nich w wojsku.

Trochę dziwne twierdzenie wypowiedziało 29 Anglików, którzy uważają, że kto nosi wąsy, ten wygląda na artystę. 29 mężczyzn twierdziło, że wąsy pomagają przy oddychaniu zimną, gdyż filtrują zimne powietrze. 77 panów odpowiedziało prosto, że noszenie wąsów jest zdrową rzeczą, nie udowodnili jednak, dlaczego.

Najszczerzszymi było 475 mężczyzn, którzy oświadczyli, że są za wąsami, gdyż podobają się one kobietom. Pozostałe odpowiedzi brzmiały, że piszący są zwolennikami noszenia wąsów, lecz nie podawali przyczyny.

Sport.

Najbliższe zawody ligowe: Warszawianka—Polonia w Warszawie, Wisła—EKS. w Łodzi, Garbarnia—Turysty w Krakowie, Warta—Ruch w Katowicach i we Lwowie Cracovia—Czarni.

Oryginalne zajście na boisku. Jak donosi »Przegląd Sportowy«, zaszedł w Poznaniu ciekawy incydent na zawodach Warta—Breslauer S. C. Bramkarz niemiecki Majunke zszedł z boiska, ponieważ w 2 minutach puścił 2 bramki. Zajście to, nie mające w historii piłkarstwa sobie równego, znajdzie zapewne epilog w niemieckim Związku.

Nowy Stadjon w Poznaniu. W Poznaniu zbudowano nowy stadjon, który będzie jednym z najpiękniejszych w Polsce. Stadjon pomieści 25.000 o-

sób. W chwili obecnej pozostają jeszcze do wykończenia dach i bieżnia lekkoatletyczna.

Hasmonea lwowska, grająca w tym roku w klasie A, starać się będzie wszelkimi siłami, by powrócić do Ligi. Ponieważ bez trenera byłoby to niemożliwe, postanowił zarząd klubu angażować trenera. Korespondencja jest obfita, a wśród ofert, są oferty znanych graczy wiedeńskich Nietscha i Brandstättera. W interesie sportu lwowskiego należy wyrazić życzenie, by te starania odniosły sukces i by Hasmonea powróciła do Ligi.

W szeregach Czarnych wystąpi w najbliższym czasie nowy gracz, a to Reyman III. z Wisły krakowskiej, który studjuje we Lwowie. Reyman stanowić będzie dla Czarnych bardzo cenny nabytek.

K. R.

Czy kupiłeś bilet loteryjny na budowę Cywilnej Szkoły Pilotów L. O. P. P. w Radomiu? Bilety loteryjne nabywać można we wszystkich Komitetach Wojewódzkich i Powiatowych L. O. P. P. oraz w kolekturach Loteryj Państwowej.

Publiczność pobudzić do śmiechu, a nieraz do płaczu. Proszę się przyjrzeć uważnie moim ustom, czy nie robią na pana wrażenia, że są stworzone do śmiechu. W przeciwieństwie do ust, oczy mam pełne łez.

— Czy wolno mi zbliżyć się do pani oczu, gdyż pragnąłbym dokładnie określić ich barwę?

(Zapala lampę i stojąc w jej świetle, zwraca się do mnie, wskazując swoje oczy). — Zielone jak kocie, »n'est-ce-pas«?

— Istotnie, czy mogę również przyjrzeć się włosom pani?

(Zdejmuje kapelusz i potrząsa loczkami). — Czy pan uważa, że są blond?

— Nie, proszę pani, ich kolor jest rudy — tyrcjanowski.

Tycjanowskie włosy, zielone oczy, bajeczne kształty — to Mistinguette, znana szerokiemu ogółowi z olbrzymich, kolorowych afiszów, porozklejanych na wszystkich rogach ulic Paryża. Już jestem koło drzwi, gdy diva wzywa mnie jeszcze.

— Proszę nie zapomnieć przysłać mi kopję swego artykułu. Z przyjemnością czytam pochwały.

W czasie swego wywiadu obserwowałem Mistinguette bardzo dokładnie, aby się przekonać, czy jej 60 lat pozostawiły duże ślady. Ku wielkiemu zdumieniu muszę przyznać, że nie odkryłem żadnej oznaki zbliżającej się starości. Gdybym nie był dokładnie poinformowany o jej wieku, określiłbym go cyfrą 40 lat.

Mistinguette, to jej pseudonim sceniczny, rzeczywiste nazwisko brzmi Janina Bourgeois. Jest ona córką ludzi biednych i dość prostych, którzy jednak zauważywszy jej zdolności w kierunku artystycznym, posłali ją do nauczyciela muzyki. Jednakże — niezadowolona z tych studjów, porzuciła je prędko. Miała ona przyjaciółkę artystkę, którą bardzo ceniła i której rad słuchając, wstąpiła do paryskiego teatru »Gymnase«. Debiutowała w rolach poważnych, bez powodzenia. Do kabaretu dostała się przypadkowo, jakiś krytyk odkrył jej talent i dopomógł w dalszej karierze.

Mistinguette nie posiadała urody, ani głosu; zdołała się wybić, co jest dowodem, że talent decyduje o powodzeniu.

Dary Polonji amerykańskiej.

Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego komunikuje: Prof. dr. Roman Dybowski, bawiący obecnie w Ameryce nadesłał na ręce rektora Uniwersytetu 100 dol. am. ofiarowanych na Bratnią Pomoc Uniwersytetu Jagiellońskiego przez Towarzystwo pomocy studentom Polakom. Towarzystwo to odbyło w lutym walne zebranie. Ze sprawozdania, złożonego na tem zebraniu wynika, że Towarzystwo to wydało w r. 1928 na cele naukowe 1200 dolarów. Z tego Uniwersytet Stefana Batorego otrzymał 500 dol., Koło Studentów Polaków Techniki okrętowej przy Politechnice Gdańskiej 200 dol., a reszta przypadła na poszczególne studentów, uczęszczających do wyższych uczelni amerykańskich. Na temże posiedzeniu uchwalono również przesłać wspomniane 100 dol. dla studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dla koła studentów Polaków w Gdańsku przeznaczono taką kwotę, a ponadto udzielono pomocy dwóm studentom uczęszczającym na uniwersytety amerykańskie. Jeśli się weźmie pod uwagę, że Towarzystwo składa się zaledwie z kilkunastu osób, to można przedstawić sobie, jak wiele zabiegów muszą czynić członkowie, aby rozporządzać tak znacznymi funduszami. Praca ich jest jednym z wielu objawów serdecznych węzłów łączących naszych emigrantów z krajem ojczystym.

